

Profesorius Simonas Pileckis

1927 10 19 – 2012 07 12

Eidamas 85-uosius metus po ilgos ir sunkios ligos 2012 m. liepos 12 d. iš gyvųjų tarpo pasitraukė Lietuvos nusipelnęs mokslininkas, Valstybinės mokslo premijos laureatas, Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 5-ojo laipsnio ordino kavalierius profesorius, habilituotas daktaras Simonas Pileckis.

Simonas Pileckis gimė 1927 metais spalio 19 d. vaizdingame Vilniaus krašte, karaimų šeimoje. Jo vaikystė prabėgo nuostabiose Trakų apylinkėse, išsiskiriančiose ne tik spindinčiomis ežerų akimis, žaliomis kalvelėmis ir kloniais pasipuošusia gamta, bet ir savita, unikalią istoriją turinčia jose gyvenančių karaimų bendruomene. Mokslo žinias S. Pileckis pradėjo kaupti Trakų pradinėje mokykloje, kurią baigęs 1940 m. įstojo į Trakų mokytojų seminariją. Nors po metų studijas teko nutraukti, nes prasidėjus karui seminarija buvo uždaryta. Tačiau tai nesutrukdė smalsiam jaunuoliui siekti mokslo. Karo metu jis mokėsi savarankiškai. Praūžus karo audroms, S. Pileckis mokėsi Vilniuje, 5-joje lenkų gimnazijoje, kurią baigęs 1949 m. įstojo į tuometinę Lietuvos Žemės ūkio akademiją, Miškų fakultetą. Gabus ir darbštus studentas netrukus buvo pastebėtas pedagogų ir pakviestas dirbti vyriausiuoju laborantu Miškotvarkos katedroje. Studijų metais S. Pileckis susidomėjo vyresnių kolegų, žymių, entuziastingų entomologų prof. Stanislovo Mastauskio ir doc. Antano Lešinsko vykdomais tyrimais ir nutarė gilinti entomologines žinias. Vadovaujant šiems mokslininkams, būsimas profesorius tyrė miško kenkėjus ir parengė diplominį darbą „Eglės kankorėžių kenkėjai Kauno apylinkės miškuose“, kuris buvo pripažintas vienu geriausių, o jo autorius apdovanotas Aukštojo Mokslo ministerijos Garbės raštu.

Baigęs studijas S. Pileckis pasirinko pedagogo – mokslininko kelią ir pradėjo dirbti asistentu LŽŪA Fitopatologijos–Zoologijos katedroje, dėstė miško entomologijos kursą Miškų fakulteto studentams.

Dirbant pedagoginį darbą, S. Pileckio mokslinis entuziazmas ne tik kad neišblėso, bet dar labiau išaugo, o mokslinė veikla susitelkė ties viena mažiausiai tuo metu Lietuvoje tirtų entomologijos krypčių – koleopterologija. Per gana trumpą laiką, dažnai aukodamas ir savo laisvalaikio minutes, jaunas mokslininkas surinko gausius duomenis apie Lietuvos miškų žalingus vabalus ir 1959 m. Vilniaus universiteto Gamtos fakulteto Mokslinės tarybos posėdyje apgynė daktaro disertaciją „Žalinga vabalų fauna Lietuvos miškuose“. Už tai jam buvo suteiktas gamtos mokslų daktaro (tuometinio mokslų kandidato) mokslinis laipsnis.

Didelis mokslinis entuziazmas ir puikūs organizaciniai gebėjimai S. Pileckiui padėjo ne tik plėtoti taikomosios entomologijos mokslą, bet ir vykdyti fundamentinius mokslinius tyrimus šioje srityje. Dešimtmetį trukęs triūsas buvo vainikuotas fundamentiniu moksliniu veikalu „Ekofaunistinis ir zoogeografinis Lietuvos vabalų tyrimas“, kuris buvo viešai pristatytas Vilniaus universitete 1968 m. Už šį darbą S. Pileckiui buvo suteiktas habilituoto daktaro mokslo laipsnis.

S. Pileckio vabalų faunos fundamentiniai tyrimai tapo pamatu koleopterologijos mokslui Lietuvoje. Gausūs ilgamečių tyrimų rezultatai buvo publikuojami šalies ir užsienio moksliniuose leidiniuose, apibendrinti dviejose monografinio pobūdžio knygose „Lietuvos vabalai“ (1976) ir 2 tomuose „Lietuvos fauna. Vabalai“ (1995, 1997). Jo

vadovaujami mokslinius darbus atliko ir daktaro disertacijas koleopterologijos tematika parengė 2 mokslų daktarai: Vidmantas Monsevičius ir Vytautas Tamutis. Iš viso jo vadovaujami daktaro disertacijas apgynė, be jau minėtų, dar 6 doktorantai: E. Zubrys, V. Slauta, V. Kapelioraitė, S. Mirinas, B. Bartaševičienė ir G. Eitmontienė.

Šalia fundamentinių tyrimų S. Pileckis daug dėmesio skyrė ir taikomojo pobūdžio, su žemės ūkio bei miškų kenkėjais, susijusioms problemoms spręsti. Ypač daug nuveikta tobulinant ir propaguojant biologinę augalų apsaugą. Šia linkme buvo užmegzti bendradarbiavimo ryšiai su Vokietijos, Čekijos, Lenkijos, Rusijos, Latvijos, Estijos, Baltarusijos mokslininkais, suorganizuotos 6 tarptautinės mokslinės konferencijos. Už tautų draugystės plėtojimą Lenkijos entomologų draugija 1978 m. S. Pileckį apdovanojo Draugijos aukso ženklu.

Plati ir produktyvi profesoriaus švietėjiška veikla. Ypač didelį indėlį S. Pileckis įnešė kuriant metodinę-mokomąją bazę. O pradėta buvo praktiškai nuo nulio. Dirbdamas katedroje, o vėliau ir jai vadovaudamas prof. S. Pileckis subūrė mokslininkų grupę, pasižymėjusią puikia kompetencija ir pasiryžusią produktyviam darbui. Per gana trumpą laiką šviesą išvysta šio kolektyvo parašytos metodinės knygos: „Vadovas miškų kenkėjams pažinti“ (1960), „Vadovas vabzdžiams pažinti“ (1963), „Vadovas Lietuvos vabzdžiams pažinti“ (1967), „Vadovas augalų kenkėjams pažinti iš pažeidimų“ (1968), „Svarbesnių miško medžių kenkėjai ir ligos“ (1968); „Žemės ūkio fitopatologijos ir entomologijos laboratoriniai darbai (1971), „Augalų apsaugos darbuotojo žinynas“ (1974), „Augalų apsauga“ (1975), „Žemės ūkio entomologija“ (1977, 1996), „Daržovių ligos ir kenkėjai“ (1983), „Lauko augalų kenkėjai ir ligos“ (1994), „Sodo kenkėjai ir ligos“ (1994). Šios knygos turėjo, turi ir turės labai didelę svarbą populiarinant bei plėtojant tiek augalų apsaugos, tiek entomologijos mokslą Lietuvos mokymo, mokslo įstaigose bei žemės ūkio gamyboje. Už pasiekimus žemės ūkio entomologijos ir augalų apsaugos srityje S. Pileckis buvo apdovanotas Liaudies ūkio laimėjimų parodos sidabro medaliu (1974), jam buvo suteiktas Lietuvos nusipelnusio mokslo veikėjo garbės vardas (1981), o už nuopelnus Lietuvos aukštajam mokslui jis buvo apdovanotas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 5-ojo laipsnio ordinu. Už pavyzdinę darbą ir atsidavimą profesoriui daug kartų buvo įteikiami Lietuvos žemės ūkio akademijos (dabar Aleksandro Stulginskio universitetas) Padėkos ir Garbės raštai, skiriamos premijos.

Profesoriaus plunksnai priklauso aibė parašytų entomologijos mokslo populiariųjų straipsnių bei knygų, padėjusių daugeliui skaitytojų ne tik praplėsti akiratį, bet ir atrasti savyje entomologo gyslelę. Ypač didelį pasisekimą tarp skaitytojų sulaukė šios knygos: „Globokime naudinguosius vabzdžius“ (1982), „Įdomioji entomologija“ (1986), „Neprašyti įnamiai“ (1998). „Įdomioji entomologija“ 1986 m. buvo nominuota kaip geriausia tų metų mokslo populiarinimo knyga. Iš viso S. Pileckio bibliografiniame sąrašė 484 publikuoti darbai, tarp jų 30 knygų.

Vertas išskirtinio dėmesio ir prof. S. Pileckio pilietiškas bei visuomeninė veikla. Būdamas vienas iš **Lietuvos entomologų draugijos** įkūrimo iniciatorių ir steigėjų, daug metų ėjo šios draugijos prezidento pavaduotojo pareigas. Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo priešaušryje, 1989 m., profesorius buvo išrinktas Vytauto Didžiojo universiteto atkūrimo tarybos nariu. Daugelį metų jis buvo tokių mokslinių žurnalų bei leidinių, kaip „Acta Entomologica Lituanica“, „Naujos ir retos Lietuvos vabzdžių rūšys“, „Lietuvos fauna“ redakcinės kolegijos narys, „Lietuviškosios Tarybinės enciklopedijos“ mokslinis konsultantas, tarptautinės organizacijos „International Society for Horticultural Science“ tarybos narys, Lietuvos žemės ūkio universiteto ir Vilniaus universiteto mokslinių tarybų

narys.

Ilgą mokslininko ir pedagogo kelią prof. S. Pileckis nuėjo Augalų apsaugos katedroje: nuo asistento, vyr. dėstytojo (1960), docento (1961) iki profesoriaus (1969). Nuo 1969 iki 1992 metų vadovavo katedrai.

Neišmatuojamas profesoriaus indėlis kuriant draugišką ir jaukią Augalų apsaugos katedros atmosferą, puoselėjant geranoriškumo, nesavanaudiškumo, nuoširdumo tradicijas, propaguojant pilietiškumo ir kolektyvinio darbo idėjas. Mes didžiuojamės, kad toks žmogus dirbo, kūrė ir gyveno tarp mūsų. Šviesus atminimas išliks jį pažinojusių ir su juo ilgus metus dirbusiųjų atmintyje.

Doc. Dr. Vytautas Tamutis

In Memoriam Professor Simonas Pileckis (19 10 1927–12 07 2012)

Professor, Doctor Habilitatus, meritorious scientist of Lithuania, the winner of the Republican prize, the 5th degree companion of Lithuanian Great Duke Gediminas, Simonas Pileckis passed away on the 12 July, 2012.

He went a long way as a scientist and educator at the Lithuanian Academy of Agriculture (now Aleksandras Stulginskis University). After graduation from the Faculty of Forestry at the Academy of Agriculture in 1954, he started working as an assistant at the Department of Plant Protection. He held an appointment of associated professor since 1961 and professor since 1969 as well as the head of the Department of Plant Protection during 1969–1992.

The bibliographic list of S. Pileckis contains 484 publications in total, among them 30 books. His greatest contribution is the development of methodical-educational basis. In co-authorship professor wrote such books as “The Guide for Identification of Forest Pests” (1960), “The Guide for Identification of Insects of Lithuania” (1967), “The Guide for Identification of Plant Pests According to Type of Injury” (1968), “Pests and Diseases of More Important Forest Trees” (1968), “Laboratory Exercises for Agricultural Phytopathology and Entomology” (1971), “The Manual of Plant Protection Employee” (1974), “Plant Protection” (1975), “Agricultural Entomology” (1977, 1996), “Diseases and Pests of Vegetables” (1983), “Pests and Diseases of Field Crops” (1994), “Pests and Diseases of Orchards” (1994).

S. Pileckis’ fundamental investigations of beetle fauna became the groundwork for the coleopterology science in Lithuania. The numerous results of long-lasting investigations were published in home and foreign scientific publications and summarized in two monographic books – “Beetles of Lithuania” (1976) and in two volumes of “Lithuanian Fauna. The Beetles” (1995, 1997).

Popular books as “Let’s Have the Beneficial Insects in Trust” (1982), “Amusing Entomology” (1986) or “Uninvited Inmates” (1998) had a great success among the readers.

S. Pileckis was one of the initiators and founders of the Lithuanian Entomological Society. He was the vice-president of this society for a long time. S. Pileckis was a councilman at the scientific and international organization “International Society for Horticultural Science” at Lithuanian University of Agriculture (former Academy) and Vilnius University for many years. Professor was a member of the editorial board of the scientific journals such as “Acta Entomologica Lituanica”, “New and Rare for Lithuania Insect Species”, “Lithuanian Fauna”. He was the scientific advisor of “Soviet Lithuanian Encyclopedia”.

Professor Simonas Pileckis was not only prolific publisher, diligent scientist and charismatic teacher. He made immeasurable contribution creating friendly and cozy atmosphere in the Department of Plant Protection, fostering traditions of goodwill, selflessness and sincerity, promoting concepts of citizenship and teamwork. We are proud that could work together with such outstanding personality. A very bright memory of him will remain for ever in the hearts of those who have worked with him and known him for many years.

Assoc. Prof. Dr. Vytautas Tamutis